

Skötselplan för naturreservatet Möllegård i Halmstads kommun.

1. Syfte med skötselplan och säkerställande

Syftet med reservatsbildningen är att bevara och utveckla den biologiska mångfalden knuten till ekhagar, torra naturbetesmarker och klubbaskog av översilningstyp. Livsmiljöerna för de rödlistade arterna skall säkerställas och förbättras. Reservatet skall dessutom gynna det rörliga friluftslivet.

Syftet skall bl.a nås genom att:

- stimulera bildning av jätteeckar och sena successionsstadier av dessa,
- ekhagmarkerna och delar av klubbaskogen skall betas av får och/eller nötdjur,
- andelen högstubbar och död ved skall öka inom området,
- området skall vara lättillgängligt för besökare.

Om kunskapen om rödlistade eller regionalt intressanta arter i reservatet ökar skall det beaktas i den löpande skötseln.

2. Beskrivning

Administrativ data

Objektnamn	Möllegård
Skyddsform	Naturreservat
Län	Halland
Kommun	Halmstad
Församling	Söndrum
Naturgeografisk region	Södra Hallands kustland (region 10)
Fastigheter	Del av Möllegård 1:1, 1:2 och Mjällby 5:1
Areal	45 ha
Mittkoordinater i Rikets nät	x = 13 10 083, y = 63 18 912
Karta	Ekonomiska kartan 04C7C
Områdeskoncession för el	Energiverken i Halmstad Elnät AB på Möllegård 1:1, sträckning Möllegård-Gökvägen (H544)
Markägare	<u>Mjällby 5:1 och Möllegård 1:1</u> : Halmstads kommun <u>Möllegård 1:2</u> : Sven-Erik Carlsson

2007-09-14

Förvaltare	Halmstads kommun
Markslag och naturtyper	Skogsmark Ekhage Klibbalskog av översilningstyp Tallskog Björkskog Blandskog Öppen mark Naturbetesmark Kulturbetesmark Åker
Prioriterade bevarandevärden	Naturtyper: Ekhage, klibbalskog av översilningstyp Naturtyper i EU:s art- och habitatdirektiv: Alluviala lövskogar, som tidvis är översvämmade 91E0, Trädklädda betesmarker av fennoskandisk typ, 9070. Arter i EU:s fågeldirektiv: kungsfiskare Element: gamla ekar, död ved i form av högstubbar och lågor, klibbal, sandblottor Arter: EN: hallandsbjörnbär VU: mindre hackspett, sommargylling, kungsfiskare, fingerhirs, åkerfibbla NT: örlav, grönling, oxtungsvamp, kavelhirs, rödtandad hättmossa REG: ärgspik, forsärla ÖVR: backsippa, skärmstarr, sotlav, svavelticka, guldlockmossa, murgröna

EN = Starkt hotad
VU = Sårbar art
NT = Missgynnad art
REG = Regionalt intressant art
ÖVR= Övriga arter

2.2 Historisk och nuvarande markanvändning

Av de historiska kartor som finns framgår att landskapet inte förrän omkring år 1900 har blivit skogsbeväxt. Från sockenkartan 1780 anges att markslagen var äng, ljungblandad gräsmark, några åkertegar strax söder om gården Møllegård samt områden med flygsand. Om flygsanden anges det ”Mark tillhörig Byelaget men så öfverhöljd med Flygsand at den är aldeles odugelig”.

2007-09-14

Skogen i västra delen av reservatet planterades för ca 150 år sedan för att bl.a. hindra flygsandens framfart. Sandens rörelser var svårbemästrade problem för folk som livnärde sig av jordbruk innan man lyckades ”binda” den med vegetation. Längs med reservatets östra kant finns dock en del av den forna naturtypen av ekhag- och naturbetesmark. Dessa naturtyper avses nu att bevaras och återskapas.

År 1505 omnämnes Møllegordtt. I jordeboken från 1646 upptar Møllegård ¼ mantal kronohemman. Förleden i namnet kommer av mölna i betydelsen kvarn. Møllegård var under den danska tiden kronohemman, men blev under den svenska tiden frälsegård (utsocknes). Gården var efter det 30-åriga kriget ”besutten” av tyska adelsmän. Detta var en betalning av den svenska krigsskulden till tyskarna som Gustav II Adolf lånade pengar av för att delta i det 30 åriga kriget.

Kvarnbyggnaden (strax söder om reservatet) är från 1850-talet och drevs då av ett vattenhjul, vilka ersattes under 1920-talet av två turbiner på tillsammans 40 hkr.

2.3 Beskrivning av bevarandevärden

Biologiska

Området har en rad biologiska bevarandevärden. Nyrebäcken som genomkorsar reservatet omges av klibbalskog av översilningstyp vars trädbestånd uppnår en ålder av ca 100 år. Dock finns inslag av äldre alar med välutvecklade socklar utmed bäcken. Östsidan av Nyrebäcken är hävdad genom betning av får, medan västsidan huvudsakligen utgörs av ohävdad skogsmark. Detta har lett till att klibbalen på östsidan av Nyrebäcken har ett enskiktat bestånd, medan västsidan har en mer flerskiktad karaktär. Den rödlistade örllaven (Gärdenfors 2000) växer här på 64 stammar av företrädesvis klibbal. Detta är en av de rikligaste, kända, populationerna i Sverige. Skogen är örtrik med förekomst av bl.a. kärrfibbla, kärrbräken, lundstjärnblomma, bäck- och skogsbräsma.

Nyrebäckens dalgång är en gynnsam miljö för fågellivet. Bl.a. häckar mindre hackspett som är klassificerad som sårbar (Gärdenfors 2000) och forsärla i området. Under vissa år påträffas t.ex. sommargylling och kungsfiskare.

I Nyrebäcken finns ett av Hallands två bestånd av den missgynnade karpfisken grönling (Gärdenfors 2000). Beståndet i Nyrebäcken ökade i bäcken efter 1991. En trolig orsak till beståndsökningen är att dammen, som då var kraftigt igenväxt, restaurerades så ljusnedsläppet på vattnet ökade. Förutom de halländska lokalerna finns livskraftiga bestånd endast i några vattendrag i Skåne, Sörmland och Uppland (Järvi & Thorell 1998). I våtmarkerna utmed bäcken finns stora bestånd av kaveldun och svärdsilja.

2007-09-14

Under kvarndammsrestaurering 1991 fann man bl.a. sötvattensnäckan *Segmentina nitida*, vilken inte tidigare med säkerhet har påträffats i Halland. Dock var skalen av "äldre härkomst". I färska exemplar fann man den för Halland regionalt intressanta landsnäckan *Vertigo antivertigo* (Arne Andersson).

I norra delen av reservatet ligger en värdefull hagmark med mycket gammal grov ek. Av kryptogamer förekommer bl.a. ärgspik, sotlav, gammelgranslav, svavelticka och guldlockmossa. Insektsfaunan är inte undersökt men är sannolikt intressant. I naturbetesmarkerna växer den fridlysta backsippan tillsammans med flera hävdgynnade kärleväxter som slätterfibbla och svinrot. Flera bestånd av den starkt hotade arten hallandsbjörnbär växer spridda i hagmarkerna.

Ekhagmarken står på ett sandigt underlag utsatt för små störningar i form av tramp. Dessa förutsättningar anses idealiska för ett intressant insektsliv. Undersökningar i öppna, sandiga gräsmarker i Skåne (Sörensson, M. 1999) visar på en hög artmångfald av olika insektsgrupper. Dessa gynnas av en "kombination av lös, rörlig sand, sluttande terräng med lodräta skärningar samt närheten till pollen- och nektarkällor och varierande ängsmarker". Insektlivet är inte undersökt i Møllegård, men sannolikheten är stor att det är mycket intressant. Eventuellt krävs en del störningar så att det finns kontinuerlig tillgång på sandblottor och tidiga växtsuccessioner för insekternas fortbestånd.

I en av åkrarnas kantzon gjordes nyligen fynd av hotade s.k. åkerogräs. Arter som hittades var bl. a. fingerhirs, kavelhirs och åkerfibbla. Alldeles utanför reservatet har dessutom åkerkulla påträffats.

Geologiska och hydrologiska

Berggrunden utgörs av gnejs. Jordarterna i området utgörs huvudsakligen av flygsand som överlagrar lera. I områdets nordvästra del finns en intressant dynformation som sträcker sig ut till reservatsgränsen. I de lösa sandavlagringarna har Nyrebäcken eroderat sig ner i leran och skapat en dalgång. Nyrebäcken har under årens lopp inte rätats ut utan har fortfarande kvar sin meandrande bäckfåra.

Friluftsliv

Området har stor betydelse för friluftslivet. Dess närhet från tätorten Halmstad gör att reservatet är välbesökt av allmänheten. Genom reservatet finns den lättframkomliga och handikappanpassade "Nyrebäcksleden" som är en fortsättning av "Prins Bertils stig". På ett flertal ställen utmed denna finns bord, bänkar och eldstäder. I området finns en markerad ridstig. Ridning är inte tillåten i övriga delar av reservatet. Møllegård bjuder besökarna på fina naturupplevelser genom dess olika biotoper av rinnande vatten, hagmarker med gamla grova ekar och backsippor.

2007-09-14

Prioriterande bevarandevärden

Bevarandet och återskapandet av ekhagarna och klibbalskogen utmed Nyrebäcken har högsta prioritet. Därmed skapas gynnsamma livsmiljöer i form av gamla träd samt lig-gande och stående död ved för främst lavar, mossor, vedlevande skalbaggar och fåglar.

Litteratur:

Bengtsson, Sperling. 1978. Møllegård och dess kvarns historia. På uppdrag av Lions Club, Söndrum.

Bengtsson, Staffan. 1996. Naturvårdsprogram för Hallands län. Del 3 Halmstads kom-mun. Södra delen. Information från Länsstyrelsen Halland. Remissutgåva.

Folkesson, M. m. fl. 1988. Halmstadbygd – att bevara. Program för kulturmiljövård. Halmstads kommun 1990. Halmstads kommun och Hallands läns museer, landsantikva-rien 1990.

Fritz, Ö. 1996. Inventering av skogliga nyckelbiotoper inom naturskyddade områden i Halland 1995. Del 1. Södra länsdelen. Länsstyrelsen Halland. Meddelande 1996:10.

Fritz, Ö. Förteckning över rödlistade och regionalt intressanta arter i Hallands län 2000. Information från Länsstyrelsen Halland. Meddelande 2000:12.

Gärdenfors, U. (Ed). 2000 Rödlistade arter i Sverige 2000- the 2000 red list of Swedish species. Artdatabanken SLU Uppsala ISBN 91-506-23-1

Håkansson, A. K. M fl. 1990. Ängs- och hagmarker i Halmstads kommun. Länsstyrel-sens meddelande nr 1990:7.

Järvi T, Thorell L G. 1998. Åtgärdsprogram för bevarande av Grönling. Fiskeriverket och Naturvårdsverket. ISSN 1403-5197.

Löfgren, R. Andersson, L. 2000. Sydsvenska lövskogar och andra lövbärande marker. Naturvårdsverkets rapport 5058. Naturvårdsverkets förlag. ISBN 91-620-5081-8.

Sörensson, M. 1999. Insektsinventering av "Kaninlandet" 1999. Lunds kommun, Tek-niska förvaltningen 2000.

2007-09-14

3. Indelning i skötselområden

Reservatet är indelat i följande sex skötselområden:

1. Beteshävdad mark
2. Ohävdad mark
3. Kulturbetesmark
4. Skog
5. Åkermark
6. Nyrebäcken och kvarndammen

Karta skala 1:10 000

2007-09-14

4. Mål och föreskrifter för skötselområden

4.1 Kvalitetsmål och gynnsam bevarandestatus

- Grönlingbeståndet skall vara stabilt eller ökande.
- Hagmarkerna skall vara väl hävdade.
- Förekomst av gamla grova ekar i naturtypen ekhagmark.
- Ingen granförekomst.
- Öppen hagmark förutom partier av al och ek.
- Lång uppehållstid för vattnet i Kvarndammen.

4.2 Skötselmål och föreskrifter för skötsel

Skötselområde 1

Areal: 13,5 ha

Skötselmål

- Naturbetesmarkerna ska vara väl avbetade vid vegetationssäsongens slut. Vedartade växter som t.ex. lövsly ska visa en tydlig betespåverkan.
- Ekarna ska stå solitärt så att kronorna kan utvecklas fritt och inga träd skuggar stammarna.
- Säkerställd ekföryngring.
- På sikt förekomst av död ved och hålträäd.
- Artrikt buskskikt.
- Förekomst av sandblottor.

Sköselföreskrifter

Bete av nöt och får, gärna sambete eller efter varandra för att nå bäst effekt. Häst får ej beta naturbetesmarkerna eftersom de kan skada barken på de gamla träden. Vid behov röjs buskar och sly. Buskar får ej trycka mot eken. Spara olika blommande buskarter i närheten av ekhagen på sådana ställen där grässvålen redan luckrats upp. Spara bestånd av hallandsbjörnbär. Öppna ytor där grässvålen är tjock bör brännas omgående och återkommande vid behov. Nyrekrytering av ek måste ombesörjas så att generationsgap ej uppstår. Låt död ved av främst ek ligga kvar. Efter en inventering av insekter kan störningsingrepp bli aktuella (som innebär att det finns ständig tillgång på blottad sand och tidiga växtsuccessionsstadier).

2007-09-14

Skötselområde 2

Areal: 6,7 ha

Skötselmål

- Naturbetesmarkerna ska vara väl avbetade vid vegetationssäsongens slut. Vedartade växter som t.ex. lövsly ska visa en tydlig betespåverkan.
- Ekarna ska stå solitärt så att kronorna kan utvecklas fritt och inga träd skuggar stammarna.
- Säkerställd ekföryngring.
- På sikt förekomst av död ved och hålträd.
- Artrikt buskskikt.
- Förekomst av sandblottor

Sköselföreskrifter

Avveckla successivt tall till förmån för ek. Spara dock gammal vidkronig tall samt några yngre. Ek ska dominera trädsiktet. Trängda, grova ekar ska långsamt friställas. Marken restaureras med fördel en bit i taget. Betsdjuren släpps på efterhand som området öppnas upp.

Skötselområde 3

Areal: 1,5 ha

Skötselmål

- Kulturbetesmarken ska vara väl avbetad vid vegetationssäsongens slut.
- Kulturbetesmarken ska fortsättningsvis vara ogödslad så att floran på sikt får möjlighet att uppvisa en hävdad, icke kvävegynnad flora.

Sköselföreskrifter

Bete med nöt, får eller häst så att inget gammalt gräs ansamlas till nästa år. Vid behov kan man stängsla ifrån denna hage och slå gräset med maskin så att djuren företrädesvis betar naturbetesmarkerna. Marken ska ej gödglas.

Skötselområde 4

Areal: 19,5 ha

Skötselmål

- Förekomst av död ved och högstubbar.
- Förekomst av grova träd av asp och ek.

2007-09-14

- Lövdominerad skog med mycket ek.
- Vidkroniga ekar i norra kanten mot åkern.
- Ingen förekomst av gran.
- I övrigt fri utveckling.

Skötselöreskrifter

Bortröjning av inkommande gran. Tall ska successivt avvecklas för att gynna ek. Stora ekar ska långsamt friställas i den norra kanten mot åkern. Liggande och stående död ved skall lämnas orörd.

Skötselområde 5

Areal: 2,5 ha

Skötselmål

- Brukad åkermark alternativt bete (bete: som i skötselområde 3).
- Förekomst av hotade åkerogräs såsom fingerhirs, kavelhirs och åkerfibbla i markerad kantzon i skötselområde 5a.

Skötselöreskrift

Vid odling: Inga bekämpningsmedel får användas. Vid bete: Se skötselområde 3. En kantzon om ca 5 meter (markerad på kartan) skall brukas traditionellt i skötselområde 5a men ej gödglas. Hallands botaniska förening övervakar den hotade ogräsfloran. I skötselområdet ingår även en mindre remsa lövskog vid dammens stränder på Möllegård 1:2. Lövremsan får gallras av markägaren.

Skötselområde 6

Areal: 1,3 ha

Skötselmål

- Trädkronorna skall skugga vattnet.
- Naturlig förekomst av ved i vattnet.
- Ingen kanalisering av vattnet i Kvarndammen

Skötselöreskrifter

Ved som ligger i bäcken får i normalfallet inte tas bort. Undantag: Om skador på dammanläggningen kan befaras ska förvaltaren kontaktas och besiktning företas. Rensning av ved och annat växtmaterial kan då bli nödvändig. Rensning av dammluckan görs som tidigare av kvarnägaren. Vattnet i Kvarndammen ska ha en lång uppehållstid

2007-09-14

för att kvävereningseffekten ska vara optimal. Detta motverkas om en smal kanal av växtlighet bildas. Det är därför angeläget att dammen åter rensas då behov föreligger. Det bör uppmärksammas att det finns en vattenledning i Kvarndammen som kan skadas vid skötselarbeten. Skiss över ledningen förvaras på Tekniska kontoret, Halmstads kommun.

Förvaltaren ska informera sig om var rödlistade arter finns så att det inte sker misstag vid röjning av buskar mm.

4.3 Restaureringsplan

Omr:	Restaureringsåtgärder:	Prioritet
1	Stora ekar friställs. Viss avveckling av ek, men tänk på föryngringen. Merparten av björkarna gallras bort. Kraftig utglesning av enbuskarna för att gynna grässvålen. Røj björnbär och annan buskvegetation.	1
1	Bränning i öppna ytor, särskilt viktigt där backsippan har sin förekomst, markerade med X på skötselplanekartan.	2
2	Avveckling av andra träd än ek och grova tallar. Spara grova hasselbuskar. Gynna ekföryngringen. Återupptagen beteshävd.	2
4	Friställ de grövre ekarna i åkerkanten samt gynna ek i övrigt i skötselområdet.	2

5. Friluftsliv och turism

Syftet med friluftslivet är att bjuda på fina naturupplevelser liksom att öka kunskapen om hagmarker och skog.

Nyligen anlagda stigar löper genom hela reservatet och fortsätter ned utmed Nyrebäck- en till Prins Bertils stig som går utmed havet. På ett flertal platser i reservatet finns bord, bänkar och eldstäder. På rastplatsen söder om parkeringen finns även gunga och sopkär. Genom nordvästra delen av reservatet går en ridstig, markerad med blåvit färg på träden. En parkeringsplats för ett 20-tal personbilar finns invid gården Møllegård.

Informationstavlor över reservatet med ordningsföreskrifterna skall sättas upp på parkeringsplatsen vid gården, vid dammen samt vid inkommande stig till norra delen av reservatet, se bilaga 4.

2007-09-14

6. Tillsyn, dokumentation och uppföljning

Uppföljning av skötsel mål görs i samband med uppföljningen av kvalitetsmålen vilket bör utföras vart tionde år.

En gemensam uppföljningsplan ska tas fram för länets reservat vilken kommer att innefatta metodik och val av organismer mm som ska följas upp.

Uppföljning och dokumentation utförs av länsstyrelsen.

Naturvårdsförvaltaren ansvarar för att regelbunden tillsyn av reservatet sker.

7. Sammanfattning och prioritering av planerade skötselåtgärder

Skötselåtgärd	När	Var	Vem	Prioritet	Finansiering
Röjning	2004-2005	Skötselområde 1	Halmstads kommun	1	Halmstads kommun
Röjning och återupptagen hävd	Sker successivt, klart innan 2010	Skötselområde 2	Halmstads kommun	2	Halmstads kommun
Bränning	2005 samt vid behov	Skötselområde 1	Halmstads kommun	2	Halmstads kommun
Stängsling	”	Skötselområde 2	Halmstads kommun	2	Skötselmedel SNV
Informations-skyltar	2005	Parkeringen, 2 övriga ingångar	Länsstyrelsen	1	Skötselmedel SNV
Gynnande av ek	Vart tionde år, start 2005	Skötselområde 4	Halmstads kommun	3	Halmstads kommun
Renovering av broar	I den takt stigar anläggs	Ekhagen	Halmstads kommun	2	Skötselmedel SNV
Röjning av inkommande gran	Vart tionde år	Hela reservatet	Halmstads kommun	1	Halmstads kommun
Omhändertagande av nedflutna träd vid dammen	Vid behov	Skötselområde 6	Halmstads kommun	1	Halmstads kommun

2007-09-14

samt rensning					
Uppföljning av skötsel och kvalitetsmål	Vart tionde år	Hela reservatet	Länsstyrelsen	2	Skötselmedel SNV

8. Finansiering

Åtgärd	Finansiering
Utmärkning av reservatets gränser	Naturvårdsverket via avtal med Lantmäteriet
Vägs skyltar	Skötselmedel SNV
Informationsskylt	Skötselmedel SNV
Underhåll av parkerings-, rastplatser och stigar	Halmstads kommun
Renovering av broar	Skötselmedel SNV
Tömning av sopkärl	Halmstads kommun
Skötselåtgärder: Löpande skötsel, se sammanfattning skötselåtgärder	Halmstads kommun. EU's miljöstödd.
Skötselåtgärder: Istandsättning, se sammanfattning skötselåtgärder	Skötselmedel SNV
Uppföljning och dokumentation	Skötselmedel SNV